

Notitie

Concept

Contactpersoon Herman Bouman, Saskia Wijte

Datum 12 februari 2015

Kenmerk N001-1229150WSA-cri-V01

Toetsing beschermde natuurwaarden uitbreiding bouwoppervlakte aan de Flora- en faunawet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De koper van een kavel op industrieterrein Briellaerd wil graag een vergroting van het bouwoppervlak realiseren, daartoe moeten enkele bomen gekapt worden. In opdracht van Gemeente Barneveld heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor het kappen van een bomenrij eiken ten zuiden van het perceel en enkele platanen aan de voorkant van het uit te breiden perceel op het industrieterrein Briellaerd.

Bij het ontwerpen van Briellaerd Noord heeft eerder natuuronderzoek plaatsgevonden (SAB, 2009; SAB, 2010). Omdat de te kappen bomenrij voor het oorspronkelijk ontwerp van Briellaerd Noord is opgenomen als mitigatiemaatregel voor vleermuizen moet vastgesteld worden wat de effecten zijn op de door de flora- en faunawet beschermde dier- en plantensoorten.

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In deze notitie wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurwetgeving

Het plangebied maakt geen deel uit van beschermde Natura 2000-gebieden of de Ecologische Hoofdstructuur. Daarom wordt het voornemen aan het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en Faunawet getoetst. Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving).

1.2 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/ of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 29 januari 2015
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data

Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het oriënterende veldbezoek gecontroleerd in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft tenslotte geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. Getoetst is uiteindelijk of het beoogde voornemen een effect kan hebben op deze verwachte aanwezige beschermde soort(en).

1.3 Situatie en beoogde ontwikkeling

De beoogde planlocatie is gelegen op industrieterrein Briellaerd in Barneveld in de provincie Gelderland. Het plangebied betreft een bomenrij met eiken en daar naastgelegen een aantal losse platanen. Het gebied ligt redelijk geïsoleerd. Aan de westzijde wordt het gebied door rijksweg A30 begrenst, aan de oostzijde door de Plantagelaan. Aan de noord- en zuidzijde is het plangebied begrenst door industrieterrein de Briellaerd. Het plangebied zelf en de omgeving van het plangebied bevat akkerland, grasland, verharde paden, bedrijven, enkele watergangen, een poel en bomen.

Figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied weer.

Figuur 1: Ligging van het plangebied.

Figuur 1: Impressie van het plangebied

Beoogde ontwikkeling

De koper van het meest zuidelijk gelegen kavel wil graag een vergroting van het bouwvlak, waardoor de bomenrij (eiken) ten zuiden van het perceel en een aantal platanen aan de voorkant van de twee percelen moeten worden gekapt.

2 Toetsing

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten, namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen, omdat deze soorten niet allemaal bij wet beschermd zijn
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Via de Ffw zijn alle broedende vogels en hun broedplaatsen, en de functionele omgeving van de broedplaatsen, beschermd. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving zelfs jaarrond beschermd.

Bij de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

In de Fw is tevens een zorgplicht opgenomen die inhoudt dat handelingen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor planten en dieren zoveel als mogelijk achterwege dienen te worden gelaten. Eventueel dienen ook maatregelen te worden genomen om dergelijke gevolgen te beperken. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. Zie hiervoor ook: www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving/zorgplicht.

2.2 Effectbeoordeling beschermde soorten

Flora

Op basis van verspreidingsgegevens (Floron, 2011) kunnen de Brede orchis (inclusief rietorchis & veenorchis), Gele helmbloem, Jeneverbes, Kleine zonnedauw, Klokjesgentiaan, Moeraswespenorchis, Ronde zonnedauw, Steenbreekvaren, Tongvaren, Waterdrieblad en Wilde gagel in het plangebied voorkomen. Bij het oriënterende veldbezoek van 29 januari 2015 is geconstateerd dat voor geen van deze soorten een geschikt habitat aanwezig is. Op basis van ontbreken van geschikt habitat wordt de aanwezigheid van de soort uitgesloten. Negatieve effecten op beschermde flora kunnen worden uitgesloten.

Zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens (Broekhuizen et al., 1992) kunnen de Boommarter, Das, Eekhoorn en Steenmarter voorkomen in het plangebied. Tijdens het oriënterende veldbezoek van 29 januari 2015 zijn deze soorten niet geconstateerd. Het plangebied ligt geïsoleerd en beschikt niet over voedsel of beschutting voor deze soorten. Bovendien ligt het gebied in een erg stedelijke omgeving en is er veel lichtvervuiling aanwezig. Op basis van ontbreken van geschikt habitat wordt de aanwezigheid van de soort uitgesloten. Negatieve effecten op beschermde zoogdieren kunnen daarom worden uitgesloten.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van verspreidingsgegevens (Limpens et al., 1997) kunnen de Baardvleermuis, Franjestaart, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis voorkomen.

Echter gezien de ligging van het plangebied, namelijk in een stedelijke omgeving, wordt de aanwezigheid van de Baardvleermuis, Franjestaart, Meervleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis uitgesloten. Deze (deels) boombewonende soorten zijn gevoelig voor verlichting en komen daarom niet in een dergelijke omgeving voor. Er zijn geen gebouwen aanwezig in het plangebied, dus verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zijn uitgesloten. De te kappen bomen zijn goed onderhouden en er zijn geen holtes of scheuren in de bomen ontdekt die mogelijk een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen bieden. Mogelijk zouden de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en de Laatvlieger het gebied kunnen gebruiken als (onderdeel van hun) vliegroute, foerageer- of paarplaats. In een vorig onderzoek (SAB, 2010) in het plangebied zijn paarplaatsen geconstateerd. Om met zekerheid uitspraak te kunnen doen over de aanwezigheid van en mogelijk negatieve effecten op vleermuizen is nader onderzoek nodig.

Vogels

Op basis van verspreidingsgegevens kunnen de Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Havik, Huismus, Kerkuil, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer en Wespendif voorkomen (Hustings et al., 2004). Tijdens het veldbezoek op 29 januari is geconstateerd dat het plangebied te klein is om geschikt te zijn als habitat voor jaarrond beschermde vogels uit zowel categorie 1 tot en met 4 als categorie 5. Ook zijn er geen jaarrond beschermde vogels aangetroffen. Negatieve effecten op vogels kunnen daarom ook uitgesloten worden.

Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009; Herder et al., 2009) kunnen de Hazelworm en Levendbarende hagedis in het plangebied voorkomen. Tijdens het veldbezoek op 29 januari is geconstateerd dat het plangebied geen geschikte habitats voor reptielen bevat. Op basis van ontbreken van geschikt habitat wordt de aanwezigheid van de soort uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen kunnen daarom ook uitgesloten worden.

Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al., 2009; Herder et al., 2009) kunnen de Heikikker, Poelkikker en Rugstreeppad voorkomen in het plangebied. Tijdens het veldbezoek op 29 januari is geconstateerd dat het plangebied geen geschikte habitats voor amfibieën bevat. De watergangen waar eventuele zwerfende exemplaren aanwezig zouden kunnen zijn worden niet aangetast door de beoogde ontwikkeling. Op basis van ontbreken van geschikt habitat wordt de aanwezigheid van de soort uitgesloten. Negatieve effecten op amfibieën kunnen daarom ook uitgesloten worden.

Vissen

Op basis van verspreidingsgegevens (Struik et al., 2010) worden geen beschermde soorten verwacht binnen het plangebied. Het veldbezoek van 29 januari bevestigde dit. Er werden geen geschikte habitats voor vissen aangetroffen. De watergangen waar eventuele zwerfende exemplaren aanwezig zouden kunnen zijn worden niet aangetast door de beoogde ontwikkeling. Op basis van ontbreken van geschikt habitat wordt de aanwezigheid van de soort uitgesloten. Negatieve effecten op vissen kunnen daarom ook worden uitgesloten.

Libellen

Op basis van verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; EIS-Nederland et al. 2007) worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht (hoewel een enkel zwerfend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde libellen.

Dagvlinders

Op basis van verspreidingsgegevens (Bos et al. 2006; EIS-Nederland et al. 2007) kan in het plangebied het Heideblauwtje voorkomen. Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever, Juchtleerkever, Vermiljoenkever en Heldenbok), weekdieren (Platte schijfhoren en Bataafse stroommossel) en een kreeftachtige (de Inheemse rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en negatieve effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de conclusies op de beschermde soorten van de Flora- en faunawet weergegeven.

Tabel 2.1 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen
Flora	<i>Geen effecten op tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Zoogdieren	<i>Geen effecten op tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, tijdens broedseizoen	<i>Geen effecten op vogels mits uitvoering buiten broedseizoen</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, vaste verblijfplaatsen	<i>Geen (effecten op) vaste verblijfplaatsen</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vleermuizen	<i>Vleermuizen zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis of Laatvlieger kunnen voorkomen in het gebied. Tijdens een vorig onderzoek zijn paarplaatsen geconstateerd. Nader onderzoek is nodig om eventuele negatieve effecten te beoordelen.</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Reptielen	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vissen	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Dagvlinders	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Libellen	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

Toetsing van de beoogde ingreep aan door de Flora- en faunawet beschermde natuurwaarden laat zien dat voor de meeste beschermde soorten geen negatief effect verwacht wordt. Nader (veld)onderzoek naar de aanwezigheid van en het gebruik van de planlocatie door beschermde soorten is alleen nodig voor vleermuizen.

Vanuit de Flora- en faunawet gelden daarom met uitzondering van de zorgplicht, geen beperkingen voor de beoogde ontwikkeling, mits het nader uit te voeren vleermuisonderzoek uitwijst dat negatieve effecten op vleermuizen uit te sluiten zijn.

3 Conclusies en vervolg

Het kappen van de bomenrij en de losse bomen heeft, met uitzondering van vleermuizen, geen negatieve effecten op beschermde soorten. Uit de toetsing blijkt dat negatieve effecten op vleermuizen niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Indien nader onderzoek negatieve effecten op vleermuizen uitsluit gelden er vanuit de Flora- en faunawet geen beperkingen voor de beoogde ontwikkeling.

Het uitgangspunt van de Flora- en faunawet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. In dit geval zijn negatieve effecten op vleermuizen mogelijk en is daarom nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen noodzakelijk voordat het plan wordt uitgevoerd. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

Voor een volledig onderzoek naar vleermuizen zijn twee of drie veldbezoeken nodig. Globaal gezien vinden de veldbezoeken in de periode mei-juni en in de periode augustus-september plaats (Netwerk Groene Bureaus, 2013). De vervolgstappen en de noodzaak tot mitigerende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing van de Ffw zijn afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek. Indien er een verblijfplaats van vleermuizen in het plangebied wordt aangetroffen dient een ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Er dient dan een mitigatieplan te worden opgesteld waarin wordt beschreven hoe negatieve effecten kunnen worden voorkomen. Ook dient te worden aangegeven wat het belang van de beoogde ontwikkeling is en waarom er geen alternatieve locaties of manieren zijn die minder schadelijk zijn voor de aangetroffen soorten.

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn (vleermuizen) geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Zie hiervoor ook: www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving.

Indien een wezenlijk negatief effect kan worden voorkomen door het treffen van maatregelen kan ook voor andere belangen een ontheffing worden aangevraagd. De beoordeling van de digitale aanvraagprocedure duurt vanaf het moment dat de aanvraag bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is ingediend ongeveer drie tot zes maanden.

4 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Netwerk Groene Bureaus, 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Concept

Kenmerk N001-1229150WSA-cri-V01

SAB, 2009. Quick scan flora en fauna Briellaerd Noord. Rapport van SAB met projectnummer 80873.

SAB, 2010. Uilen en Vleermuizen Briellaerd Noord, nader onderzoek en mitigatieplan. Rapport van SAB met projectnummer 80873.

Struik, R., J. Kranenbarg & A. de Bruin, 2010. Verspreidingsonderzoek vissen 2009. Een rapportage van Ravon.